

1988/89:48

Prot. 1988/89:48
10 januari 1989

Tisdagen den 10 januari

Kl. 11.00

Välkomstord

*Överlämnande av
budgetpropositionen*

*Överlämnande av
kommittéberättelsen*

1 § Välkomstord

Anf. 1 TALMANNEN:

Ärade kammarledamöter! Jag hälsar er, de tre vice talmännen, kammarsekreteraren och vår personal hjärtligt välkomna till det fortsatta riksdagsarbetet under detta riksmöte. Jag hoppas att det välförtjänta helguppehållet har varit gott och vilsamt.

En delegation från Finlands riksdag under ledning av förste vice talmannen, Elsi Hetemäki-Olander, besöker i dag vår riksdag. Vi hälsar den finska talmansdelegationen hjärtligt välkommen till Sverige och till Sveriges riksdag.

2 § Överlämnande av budgetpropositionen

Anf. 2 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag ber att få överlämna regeringens budgetförslag för budgetåret 1989/90.

Finansministern avlämnade regeringens proposition 1988/89:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1989/90.

Budgetpropositionen bordlades.

3 § Överlämnande av kommittéberättelsen

Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Herr talman! Jag ber att till riksdagen få överlämna 1989 års kommittéberättelse.

Justitieministern avlämnade regeringens skrivelse 1988/89:103 med redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som hade tillsatts efter beslut av regeringen.

Kommittéberättelsen bordlades.

Prot. 1988/89:48
10 januari 1989

*Meddelande om pro-
positionsförteckning
m.m.*

Meddelande om val

4 § Meddelande om propositionsförteckning m.m.

Anf. 4 TALMANNEN:

På ledamöternas bänkar har delats ut en förteckning över propositioner som väntas bli förelagda riksdagen under våren.

Vidare har det delats ut en promemoria med anvisning om motioner under allmänna motionstiden. Av denna liksom av ett likaså utdelat meddelande framgår att motioner i år bör avlämnas i fem exemplar.

Av meddelandet framgår också att vårens utrikesdebatt äger rum onsdagen den 22 februari.

Slutligen vill jag erinra om att frågestunden denna vecka är flyttad till fredag kl. 10.00.

5 § Justerades protokollen för den 9, 12, 13, 14, 15 och 16 december 1988.

6 § Talmannen meddelade att *Jens Eriksson* (m) den 8 januari återtagit sin plats i riksdagen, varigenom *Thor Mattissons* tjänstgöring som ersättare upphört.

7 § Talmannen meddelade att *Kent Carlsson* (s) fr.o.m. denna dag skulle tjänstgöra som ersättare för *Bengt Lindqvist* under den tid han är statsråd. *Gerd Engmans* uppdrag som ersättare för *Bengt Lindqvist* skulle samtidigt upphöra.

8 § Till kammarkansliet hade inkommit följande ansökan om entledigande:

Härmed anhåller jag om entledigande från uppdraget som riksdagsledamot fr.o.m. den 11 januari 1989.

Stockholm den 10 januari 1989

Ingela Gardner

Framställningen bifölles av kammaren.

9 § Meddelande om val

Talmannen meddelade att val av fullmäktige och suppleanter för fullmäktige i riksbanken skulle ske vid morgondagens sammanträde.

Anf. 5 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö har frågat mig om antalet asylsökande utan identitetshandlingar har minskat under senare tid och vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att dessa personer vars identitet är oklar inte får passhandlingar utfärdade av svenska myndigheter.

Med anledning av frågan vill jag anföra följande:

Allt fler personer som söker asyl i Sverige saknar handlingar som styrker deras identitet eller färdväg. Under år 1988 saknade omkring 65 % av de asylsökande på Arlanda sådana handlingar, med stora variationer mellan olika nationalitetsgrupper. Detta innebär att asylutredningarna försvåras och att handläggningstiderna därigenom förlängs. Det är inte acceptabelt att asylsökande som under resan innehaft identitets- och resehandlingar, kastar, förstör eller på annat sätt undanhåller dessa vid ankomsten till Sverige. Jag vill emellertid understryka att det förekommer att den som flyr från förföljelse saknat möjlighet att förse sig med pass.

Förekomsten av asylsökande utan identitets- och resehandlingar är inte bara ett svenskt problem utan ett i hög grad internationellt. FN:s flyktingkommissarie har vid ett flertal tillfällen uttryckt stark oro över det tilltagande missbruket att undanhålla handlingar. Han anser det vara oacceptabelt. Avsaknaden av handlingar skapar stora problem för de flyktingmottagande länderna. Det krävs ett internationellt samarbete för att åstadkomma effektiva lösningar.

Att en asylsökande undanhåller identitets- och resehandlingar utgör ett försök till missbruk av asylrätten. Detta måste enligt min mening motverkas. I det förslag till ny utlänningslag som nyligen har remitterats till lagrådet föreslås åtgärder av olika slag som har detta syfte. Enligt 1951 års Genèvekonvention angående flyktingars rättsliga ställning finns det dock ingen möjlighet att vägra utfärda resedokument för en person som har erkänts som flykting även om identiteten inte har kunnat klarläggas. Därför föreslås det i lagförslaget att invandrarverket i samband med utfärdandet av resedokument eller främlingspass bör anteckna att personuppgifterna grundar sig på innehavarens egna uppgifter.

I förslaget till ny utlänningslag föreslås ökade möjligheter att ta utlänningar i förvar för identitetskontroll och utredning i samband med inresan. Ett sådant kvarhållande får ske om det behövs för att utreda utlänningens rätt att vistas i Sverige. Det kan dock inte krävas att utlänningen alltid skall kunna styrka sin identitet för att undgå att tas i förvar. Det bör vara tillräckligt att han gör det sannolikt att den identitet han uppger är riktig. Identiteten kan inte alltid anses oklar enbart därför att utlänningen saknar pass eller annan identitetshandling. Om utlänningens förklaring till att han saknar identitetshandlingar är sannolik och hans uppgifter i övrigt verkar trovärdiga, bör även hans uppgifter om identiteten kunna godtas. Det bör dock vara möjligt att fram tills hans identitet är klarlagd hålla utlänningen i förvar.

De möjligheter som i dag finns att söka efter identitets- och resehandlingar är inte tillräckliga. En polisman får i samband med inresekontroll undersöka bl.a. bagageutrymmen i bilar och andra transportmedel i syfte att förhindra

att inresa till Sverige sker i strid med gällande lagstiftning. Polisen får också ta fingeravtryck och fotografi av varje utlänning som i Sverige ansöker om uppehållstillstånd och inte kan styrka sin identitet.

I lagrådsremissen föreslås att polisen får undersöka en utlännings bagage, handbagage och liknande i samband med inresekontroll. om detta är nödvändigt för att ta reda på utlänningens identitet. Polisen bör vidare ges befogenhet att undersöka utlänningens kläder. Utan en sådan befogenhet inskränks allvarligt möjligheterna att motverka dokumentlösheten. Syftet med undersökningen skall vara att söka efter pass och andra identitetshandlingar samt handlingar som visar resvägen till Sverige. Det får inte bli fråga om en rutinmässig visitation av utlänningar, utan det måste finnas anledning att anta att utlänningen vägrar att visa upp medförda handlingar. Detta motsvarar de befogenheter tullen redan i dag har.

Jag vill avslutningsvis betona att det är ytterst angeläget att komma till rätta med dokumentlösheten i asylärenden eftersom det annars kan få negativa effekter på allmänhetens förtroende för flyktingmottagandet. Detta kan medföra att våra möjligheter att föra en generös flyktingpolitik minskas.

Anf. 6 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, även om jag tycker att det är något av en omvändelse under galgen. Vi har sagt att vi skall ha en generös flyktingpolitik i Sverige. Vi säger också ofta att vi har en sådan. Min uppfattning är att detta påstående är både rätt och fel. Det är rätt så till vida att Sverige säkert är det land på jorden som ger mest pengar till flyktinghjälpen i förhållande till sin befolkning. Det är fel därför att den inriktning den svenska flyktinghjälpen har i dag innebär att vi lägger de största resurserna på fel personer.

För några år sedan lämnades den största delen av den totala svenska flyktinghjälpen till flyktingverksamhet utomlands. I dag har en helomvändning skett. 75 % av det totala beloppet går i dag till flyktingar i Sverige och 25 % till flyktingverksamhet utomlands. Man kan, herr talman, fråga sig om problemen i världens många flyktingläger har minskat så att det kan vara skäl till denna förändring? I gårdagens Rapport visades ett flyktingreportage från Sudan. Detta är inget ovanligt. De av kammarens ledamöter och åhörarna på läktaren som såg det kan nog inte tro att problemen utomlands har minskat.

Den förskjutning som har skett när det gäller inriktningen av flyktinghjälpen beror på att vi i Sverige i dag inte i första hand går efter kriterierna i 3–7 §§ i utlänningslagen. Vi säger i stället att de som med egna eller lånade medel på något sätt själva kan resa hit till Sverige är garanterade asyl i nio fall av tio. Kan man sedan fördärva pass, biljetter och ID-handlingar, som man bevisligen har visat vid flera tillfällen under resan, är man nästan garanterad att erhålla asyl i Sverige.

Varför kastar man bort pass och färdbiljetter? Varför nämner man fel namn? Det är naturligtvis för att försvåra för myndigheterna att kontrollera att de uppgifter man lämnar är riktiga.

Redan 1986 saknade bevisligen 47 % av dem som sökte asyl i Sverige pass eller ID-handlingar. Om man tar hänsyn till de dåliga resurser polisen hade då är det helt klart att antalet i verkligheten var mycket högre. 47 % –

närmare hälften – är trots allt en mycket hög siffra.

Varför vilseleder man då svenska myndigheter? Vi hör ofta i debatten att ingen lämnar sitt land frivilligt. Man vill stanna kvar så länge som möjligt där man har sina rötter. Men, herr talman, under 50-, 60 och 70-talen lämnade italienare, greker, turkar och jugoslaver sina hemländer därför att de inte kunde få någon försörjning där. Den typen av invandring är i dag stoppad. Om man har de gummiparagrafer vi i dag har i den svenska lagstiftningen är det helt klart att många tar chansen att trots allt komma hit, förebyggande att de är flyktingar. Det hoppas jag att de flesta förstår.

I debatten kritiserar man ofta invandrarverket för långa utredningstider. Är det så konstigt att utredningstiderna blir långa när 50 % – eller, som statsrådet här säger, 65 % – av dem som sökte asyl på Arlanda i fjol saknade pass? Jag tror inte att man i första hand skall skylla på statens invandrarverk. Det är bättre om man lägger skulden på dem som kommer hit. De skadar förtroendet bland allmänheten för den svenska flyktingpolitiken. Detta är det viktiga. Jag vill, för protokollet, säga att många av dem som kommer hit i dag, som bevisligen har visat resehandlingar, biljetter och pass under resan, men strax före ankomsten kastar bort dessa, är bedragare. Jag tror inte att det är för hårda ord.

Jag är positiv till statsrådets svar vad gäller att man vid utfärdande av pass skall föra in en notering om att detta baserar sig på personens egna uppgifter, därför att man inte har kunnat styrka dennes identitet.

Min fråga till statsrådet är: Varför har man dröjt så länge? Denna verksamhet har bedrivits under många år.

Anf. 7 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Visst är det problem med den omfattande passlösheten för de asylsökande som kommer hit. Visst är det ett mycket stort problem att vi inte vet klart vilken identitet dessa människor har. Att de är så pass många är naturligtvis någonting vi måste fundera över. Men låt oss inte bli missledda i dessa funderingar över varför människor är utan pass och identitetshandlingar när de kommer hit. Det kan få till följd att vi, i vår iver att bekämpa detta, vidtar åtgärder som leder till en kränkande behandling av flyktingar och till en urholkning av rättssäkerheten, exempelvis genom att långa frihetsberövanden sker utan att det finns någon brottsmisstanke. Det kan också leda till att man tänjer på lagar till det yttersta. Låt oss i stället fundera över varför människor kommer hit utan pass och identitetshandlingar. Det kan faktiskt vara så att man inte har kunnat lämna det land från vilket man kommer på ett lagligt sätt, att man inte har kunnat erhålla lagliga passhandlingar därför att man har varit så misshaglig för regimen att denna inte velat se till att man klarar en laglig utresa.

Om det vore så att alla flyktingar som kommer till Sverige hade lagliga pass, skulle det kanske snarare få oss att fundera över om dessa människor verkligen var flyktingar. Jag tror personligen att vi då snarare borde dra slutsatsen att världens diktaturer inte längre är så många.

En av huvudorsakerna till att människor medvetet gör sig av med identitetshandlingar när de kommer till Sverige kan vara att de har vistats en längre tid i ett annat land i Europa, Turkiet eller kanske Västtyskland. Av

rädsla för att bli tillbakaskickade enligt svensk lagstiftning vill de dölja detta faktum. Skälet till att dessa människor söker sig till Sverige i stället har vi att söka i de europeiska ländernas alltmer restriktiva flyktingpolitik. De hårda villkor som gäller för flyktingar som kommer till olika europeiska länder, snart sagt alla europeiska länder utom möjligtvis Sverige, och den snålhet i flyktingpolitiken som råder är några av grundorsakerna till att människor tvingas göra sig av med sina identitetshandlingar för att få en rimlig fristad som fyller grundläggande krav.

Även vi i Sverige styr naturligtvis de asylsökandes beteende långt mer än vad vi kanske vill medge. Vi styr människor t.ex. genom vårt krav på att de skall vara försedda med visum när de kommer till Sverige. Nu senast har krav på visering införts även för chilénare, och detta kommer självfallet att innebära klart ökade problem för de chilénare som behöver söka asyl i Sverige.

Vi i Sverige tillåter polisen att borda plan utanför Sveriges gränser, och vi utövar tryck på flygbolagen att mota bort alla som inte har visum. Vi flyttar alltså hela tiden ut vår gränskontroll utanför Sveriges gränser för att se till att människor som saknar visum och andra handlingar inte kommer in i Sverige.

Detta beteende hos oss i Sverige när det gäller att eliminera möjligheterna för asylsökande att komma till Sverige utan visum på ett lagligt sätt tvingar de asylsökande att använda falska handlingar. Eftersom det självfallet inte finns något visum för asylsökande, tvingar vi fram ett beteende som vi sedan ondgör oss över.

På detta sätt har de europeiska länderna, även Sverige, genom sin misstänksamhet och sin restriktivitet mot flyktingar skapat ett beteende som innebär att flyktingar halvt om halvt tvingas bli kriminella.

Lösningen på detta problem är självfallet en större generositet i Europa, en rättssäker hantering av alla asylsökande som kommer till länder i Europa och naturligtvis en större generositet även i Sverige. Det skulle eliminera en stor del av detta problem.

Jag vill därför fråga invandrarministern vad regeringen avser att göra just för att åstadkomma en större generositet i den europeiska flyktingpolitiken. Det är nog där som vi kan söka svaret på våra frågor om hur vi bäst skall kunna bekämpa problemet med de passlösa flyktingarna.

Anf. 8 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Sten Andersson i Malmö och Maria Leissner representerar i detta sammanhang två motpoler. Sten Andersson talar hela tiden om en alltför generös, kanske slapphänt, flyktingpolitik. Maria Leissner talar om att vi bedriver en för restriktiv flyktingpolitik. Ingen av dem har rätt.

Jag noterade att Sten Andersson inte har några egna förslag till åtgärder mot det problem som dokumentlösheten faktiskt utgör.

Nu har regeringen överlämnat en lagrådsremiss där ett antal förslag, som jag kortfattat har redovisat, ingår. Dessa förslag blir föremål för granskning i lagrådet, innan en proposition utarbetats som riksdagen sedan får granska. Vi får därför anledning att återkomma till dessa förslag, och jag skall därför inte ytterligare gå in på dem:

Sten Anderssons argumentation är egentligen ganska försätlig. Han talar

för en generösare flyktingpolitik, men han menar att den skall bedrivas i helt andra former än i dag. Detta utgör naturligtvis en allvarlig anklagelse och uppfattas säkert av många flyktingar i Sverige som en allvarlig anklagelse mot dem att de inte är riktiga flyktingar.

Jag kan bara säga att invandrarverket och regeringskansliet gör sitt yttersta för att sakligt pröva varje asylärende och ge uppehållstillstånd till dem som har skäl, flyktingskäl eller starka humanitära skäl. De människor som har fått sina tillstånd skall känna att de är välkomna att leva bland oss. De skall inte bära på anklagelsen att de är fifflore och att de har skojat sig till dessa tillstånd. Det är mycket viktigt att klargöra detta.

Sten Andersson säger också att fel avvägning nu görs mellan stödet till flyktingar utomlands och stödet till flyktingar i Sverige, och han jämför med tidigare skeden. Jag kan bara notera att Sverige har ökat sitt stöd både till flyktinginsatser utomlands och till flyktinginsatser i Sverige. Jag är angelägen om att denna ökning skall kunna fortsätta.

Om vi kan avsluta denna interpellationsdebatt i rimlig tid, skall jag åka till Fjärran Östern och se på flyktingsituationen i flyktinglägren i Hongkong och i Thailand. Jag vet att jag kommer att möta förfärande syner med människor i stor misär som behöver allt vårt stöd i form av ekonomiska insatser via de internationella organisationerna men kanske också i form av ökad kvotuttagning från dessa områden.

Låt oss emellertid inte ställa dessa saker mot varandra. Vi behöver öka dessa insatser, och vi behöver samtidigt utforma en solidarisk och generös flyktingmottagningspolitik i Sverige.

Sten Andersson frågar varför det har dröjt så länge innan några förslag till åtgärder har lagts fram. Jag vill då säga att regeringen för knappt två år sedan tillsatte en utredning för översyn av utlänningslagen. Nu har man kommit så långt att utredningens förslag är föremål för lagrådsremiss. Det har alltså gått osedvanligt snabbt att få fram ett förslag till en ny utlänningslag. Jag hoppas att riksdagen kan arbeta med samma föredömliga snabbhet då det gäller att utarbeta en ny lag.

Vi i regeringen har under denna tid inte varit överksamma. Vi har tagit åtskilliga initiativ i det internationella sammanhanget. Som jag sade i mitt interpellationssvar måste effektiva åtgärder vidtas genom ett internationellt samarbete.

Maria Leissner försöker förklara varför många asylsökande kommer till Sverige utan identitetshandlingar. Visst finns det förklaringar, men de ursäkter som Maria Leissner ger tycker jag inte kan stå helt oemotsagda. Det är ju inte bara fråga om att söka pass och visa pass. Det är riktigt att vissa människor inte kan komma ut ur sitt land med ett legalt pass, men det är nog utomordentligt få som inte har någon identitetshandling av något slag. Att människor dessutom gör sig av med stommen till den biljett med vilken de har rest till Sverige kan ju inte motiveras med åberopande av den hårda regimen i hemlandet. Det är denna totala papperslöshet som är det verkligt stora problemet.

Att asylsökande vistas i Västtyskland en tid men hellre vill komma till Sverige kan rimligtvis inte vara en acceptabel ursäkt till att de kastar sina pass. Vi i Sverige kan ju inte bygga upp vår flyktingmottagning genom att ta

över asylsökande från övriga västeuropeiska länder. Det är ju en dålig form av europeiskt samarbete och gagnar inte den totala flyktingpolitiken.

Maria Leissner efterfrågar större generositet. Jag kan notera att det gångna året var ännu ett rekordår när det gäller flyktingmottagande i Sverige.

Anf. 9 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Hade statsrådet lyssnat noga på inledningen av mitt anförande hade han hört att jag inte sade att den svenska flyktingpolitiken var alltför generös. Däremot sade jag – och det står jag för – att den är felriktad. Hjälpn till flyktingar utomlands har helt riktigt ökat, men hjälpen till flyktingarna i Sverige har ökat enormt mycket mer.

Jag är litet förvånad över statsrådets kritik mot mig – att jag i mitt inlägg skulle ha sagt att vi inte är överens om att det är ett stort problem när människor kastar pass, identitetshandlingar och biljetter för att dölja sin identitet och för att dölja varifrån de kommer. På den punkten behöver det inte råda något som helst tvivel om att vi har samma uppfattning.

Jag har inte i mitt förra inlägg ta upp det som statsrådet sade om egna initiativ hos polisen och tullen. Men hur gör man på Arlanda i dag? Flyktingar kommer dit, väntar fem timmar i utrikeshallen tills flygplanet vänt tillbaka hem, kastar bort sina pass, går till passkontrollen och uppger ett namn som inte finns på något flygbolags passagerarlista. Hur löser man ett sådant problem? Det avhjälpes man inte bara genom att titta i väskorna.

Sedan till Maria Leissner. Det är möjligt att passlöshet inte är något problem för Maria Leissner. Av statsrådets svar framgår trots allt att t.o.m. FN:s flyktingkommissarie anser att det är ett mycket stort problem. Jag tycker att man i den här frågan borde ha större tilltro till flyktingkommissarien än till Maria Leissner. Självfallet kan pass ibland saknas. Vem har över huvud taget ifrågasatt det? Det ligger ju i hela flyktingsituationen att man får ge sig av hals över huvud. Jag har bl.a. svårt att förstå hur man, om man t.ex. skall lämna Teheran, kan få pass om man är efterspanad av myndigheterna i Iran.

Om man har sökt asyl i Västtyskland, fått avslag och överklagat en gång har man rätt att komma till Sverige och söka ny asyl. Det finns alltså, herr talman, inga som helst skäl för att kasta bort sina handlingar. På en punkt är jag benägen att hålla med Maria Leissner: Det är mycket tveksamt om man skall begära att en flykting skall gå till en svensk ambassad utomlands för att erhålla visum. Det är en åtgärd som är framtvingad av den slapphet som hittills präglat behandlingen av de passlösa.

Anf. 10 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Jag tror inte att Sten Andersson i Malmö hörde på vad jag sade i mitt inledningsanförande. Jag inledde just med att säga att passlöshet och brist på identitetshandlingar är ett stort problem. Men min analys och min utgångspunkt skiljer sig litet grand från Sten Anderssons. Jag tror nämligen inte att huvuddelen av dem som kommer hit är skurkar och bedragare. Inte heller är min huvudambition att "rensa bort" dessa människor från Sverige, utan vi bör se till att vi skapar en rättssäker hantering

så att de människor som har skäl verkligen får stanna och inte i onödan blir bortskyllade.

Invandrarministern nämnde att han visst hade för avsikt att genom internationell samordning åstadkomma effektiva åtgärder – jag tror han använde det uttrycket – för att komma till rätta med problemet. Effektiva åtgärder i internationell samordning för att åstadkomma hårdare tag är kanske inte riktigt vad jag efterlyste när jag talade om initiativ som behövs för att skapa en annan attityd i Europa. Jag efterlyste effektiva åtgärder i motsatt riktning, för att öppna Europa, för att Europa skall behandla flyktingarna litet mera lagenligt och i Genèvekonventionens anda. Där tror jag att problemets kärna ligger. Jag är ganska övertygad om att t.o.m. vi svenskar underskattar vår egen förmåga att driva fram ett kriminellt beteende hos flyktingar genom vår restriktivitet.

Georg Andersson sade att det naturligtvis inte var svårt att ha ett pass och ID-kort om man kom från Turkiet. Här varierar bedömningarna. Invandrarverket anser i vissa fall t.o.m. att man som flykting har en minskad trovärdighet om man har ett legalt pass och kommer från Turkiet. I vissa fall har man resonerat så här: Hur kunde personen lämna landet lagligt om han verkligen är flykting? Med pass är man alltså en misstänkt bedragare. Utan pass är man också en misstänkt bedragare. Att människor för övrigt vill lämna Turkiet kanske inte är så märkligt med tanke på de många rapporter som vi fått under senare tid om hur illa de kurdiska flyktingarna far som tvingades fly undan Iraks gasbombningar. De har inte tillräckligt med mat, har dåligt med medicin och lider framför allt mycket av kylan. Det är kanske inte så underligt att de kräver litet mera av mänskliga rättigheter.

Anf. 11 RAGNHILD POHANKA (mp):

Herr talman! Att flyktingproblemet är stort kan vi vara överens om. Så långt sträcker sig enigheten, sedan går det i olika riktningar. Men jag vill tacka invandrarministern speciellt för det han sagt om att de som har fått asyl i Sverige verkligen kan känna sig välkomna i vårt samhälle, skall tas emot väl och inte skall misstänkliggöras som bluffmakare. Det är oerhört viktigt. Att vår invandrapolitik skulle vara precis "lagom" är jag inte helt överens med invandrarministern om. Sten Andersson i Malmö säger att den är för generös, och Maria Leissner tycker litet annorlunda. Här står jag närmare Maria Leissner.

Det finns exempel på hur flyktingar som fått återvända till Libanon, Bangladesh och Chile har fängslats omedelbart. Vi vet inte riktigt hur många som har sänts ut men som borde ha fått stanna i Sverige. Sådant händer naturligtvis. Det vill vi motverka: även den svenska invandrapolitiken syftar till det.

Det har redan sagts en hel del av det som jag hade tänkt säga. Man har naturligtvis inte kunnat få pass och identitetshandlingar. Det ligger ju i flyktingskapets natur. Jag kan förstå också varför man kastar passen när man kommer hit, för många kommer på falska pass. Det vet vi. Men det betyder inte att det inte är flyktingar, utan man har som flykting varit tvungen att skaffa sig falska identitetshandlingar. Alltså hjälper det inte självklart att ha dem med sig. Vi kan inte vara övertygade om att det handlar om den person

Prot. 1988/89:48
10 januari 1989

*Om antalet asyl-
sökande*

som handlingarna uppger i alla fall. Det förändrar inte saken. Vi måste lita på dessa människor som kommit hit och som säger att de är flyktingar. Det är inte fråga om ekonomiska flyktingar. Att det ofta är människor som har bra ekonomi som flyr till Sverige är självklart, för de kan, många gånger med stora uppoffringar, skaffa sig biljett. Ofta representerar de som är mest förföljda i sitt hemland medelklassen – studerande, läkare, lärare, sjukvårdspersonal – för dessa människor opponerar sig mest. Att de kommer från medelklassen betyder inte att de inte skulle vara flyktingar.

Det är cyniskt att ens tänka sig att man skulle få visum från t.ex. Chile. Vi vet ju att det inte har blivit mjukare i Chile efter folkomröstningen. Man kan t.o.m. befara motsatsen, att det kommer att hårdna. Om någon har fått visum för att komma till Sverige kan man knappast längre tala om en flykting.

Det finns allt skäl i världen för oss att vara uppmärksamma och mycket generösa i behandlingen av de asylsökande. Vi skall, som tidigare sagts, sätta oss in i deras situation som med stora uppoffringar och efter stor skräck och vånda lyckats komma hit och sedan blir sända tillbaka med nästa flygplan eller efter en lång och påfrestande väntan under ett eller flera år. Har man flytt så har man bränt sina broar.

Anf. 12 INGELA MÅRTENSSON (fp):

Herr talman! Det fanns ett avsnitt i Georg Anderssons svar som jag reagerade på och som jag skulle vilja ta upp. Det gäller det förslag till ny utlänningslag som statsrådet avlämnat. Förslaget innehåller tydligen ökade möjligheter att ta utlännings i förvar. Vi har ju tidigare i kammaren och inte minst i konstitutionsutskottet diskuterat förvarstagandet av barn. Då har vi konstaterat att det som händer i praktiken inte stämmer med det som vi har sagt i riksdagen, nämligen att det måste föreligga synnerliga skäl för att ta barn i förvar. Det har förekommit förvarstagande i betydligt större utsträckning än vad vi har avsett i våra uttalanden här i kammaren. Nu undrar jag om det nya förslaget kommer att innebära att man i ökad utsträckning kommer att ta barn i förvar.

Anf. 13 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Herr talman! Detta är en viktig fråga både principiellt och för många flyktingar i praktiken. Den fråga som man måste ställa sig är: Varför är det så pass många asylsökande som antingen förstör sina identitetshandlingar eller inte visar upp dem? Den väsentligaste orsaken här till är att det bland de asylsökande finns en oro för att de inte skall få sin sak prövad. Man tror att i och med att man inte har dessa handlingar så är det lättare att få sin sak prövad. Som jag uppfattar det har den stora majoriteten asylsökande den inställningen. Det är en mindre, en förhållandevis liten del, som förstör sina handlingar därför att de vill dölja någonting. De beslut som fattas i dessa ärenden – ungefär 80 % bifalles – vittnar ju om att denna ståndpunkt är riktig.

Jag menar att det är väsentligt att vidta konstruktiva och positiva åtgärder i syfte att kunna få asylsökande att verkligen visa upp alla de handlingar de har. Informationen på den punkten behöver bli betydligt bättre. Det är

därför oroande att man nu mer ser till att vidta negativa åtgärder för att komma åt detta problem. Det förslag som invandrarministern här redogör för är ett negativt förslag. Skillnaden mellan förfarandet när det gäller tullen och förfarandet när det gäller handlingar som rör en flykting eller asylsökande är att det inte på något sätt är brottsligt att inte tala om sin identitet. När tullen däremot söker efter sådant som man kan tänkas vilja föra in olagligt, så kan det finnas bakom detta en misstanke om brott.

Jag menar att det viktigaste som vi kan göra och som förhoppningsvis ett blivande beslut kommer att innebära är att man gör proceduren säkrare i samband med inresa och när det är fråga om avvisning. Den proceduren måste alltså bli rättssäkrare. Det är viktigt att man kan realisera det förslag som finns om utökad rättshjälp i dessa frågor. Det kommer att sprida sig ganska snabbt ute i världen bland dem som tänker sig att söka asyl i Sverige att proceduren är säkrare och att den är snabbare. Det kommer att leda till en minskning av det här förfarandet att man kastar sina handlingar.

Jag vill dessutom säga att det är angeläget att upplysa om att den omständigheten att man lämnar felaktiga uppgifter om sin färdväg, om sin identitet osv. talar emot ens sak när det gäller ett beslut. Man bör genom upplysning få klart för sig att den absolut allvarligaste konsekvensen för den asylsökande, om han lämnar vilseledande och oriktiga uppgifter, är att det kan leda till ett avslag.

Anf. 14 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag vill göra några korta kommentarer. Det förhållandet att visum införs för chilenare innebär inte att den som är skyddsbehövande i Chile skall ha svårigheter eller förhindras att ta sig till Sverige. Vi har tidigare tagit ut många, många på kvot från Chile. Vi kommer att fortsätta med det. Det är inte förenat med oöverstigliga svårigheter att få denna möjlighet för den som verkligen är skyddsbehövande. Vi är beredda att öka den kvotuttagningen, om det visar sig att det finns ett behov av detta. Jag vill mycket tydligt markera det. För flyktingar från Chile innebär visumtvånget inget hinder att ta sig till Sverige.

Rättssäker behandling efterfrågar Maria Leissner och även Hans Göran Franck. En förutsättning för att det verkligen skall bli en rättssäker behandling är ju att vederbörande talar om vem han är, varifrån han kommer och vilka omständigheter som gäller i det enskilda fallet. Vi måste begära att den asylsökande medverkar till att göra det möjligt med en rättssäker behandling.

Maria Leissner efterfrågar initiativ till en öppnare flyktingpolitik, en generösare attityd internationellt sett.

Först och främst har vi nu bedrivit en alltmer omfattande flyktingmottagning i Sverige, en alltmer generös flyktingpolitik under senare år – det är ovedersägligt. Vi har i olika internationella sammanhang pläderat för detta i andra länder. Jag har tagit upp frågan i Nordiska rådet och sagt att det är viktigt att vi får en samordning. I Nordiska rådets justitieutskott har jag efterfrågat samordning. Jag har inför det samlade Nordiska rådet sagt att okej, samordning är bra, men låt oss då diskutera i vilken riktning samordningen skall ske, att den sker i riktning mot en mer generös och

omfattande politik. Detta har jag pläderat för, och Sverige har gått den vägen. Men vi kan inte ensamma gå den vägen.

1988 innebar som sagt ett nytt rekordår i vad gäller mottagande av flyktingar. Problemen, problemen med flyktingmottagning ute i kommunerna, har vi diskuterat många gånger här i kammaren – de är som bortblåsta i dagens diskussion. Låt oss inte nu begränsa diskussionen om flyktingpolitiken till själva tillståndsgivningen utan också i detta sammanhang ha i beaktande vilka möjligheter vi är beredda att ställa till förfogande för att ta emot och ta hand om dessa flyktingar. Är dessa möjligheter begränsade, är det desto viktigare att det är just de som har starka skäl som får uppehållstillstånd här. Den inriktningen måste vi ha på vår flyktingpolitik. Låt oss diskutera den ärligt och uppriktigt och erkänna att visst förekommer det försök till missbruk. Dem skall vi försöka att bemästra. Men vi får inte låta denna kritik, som Sten Andersson utvecklar här, kasta en skugga över praktiskt taget alla som har kommit hit som asylsökande och fått uppehållstillstånd.

Till Ragnhild Pohanka vill jag säga att de som har falska pass kastar inte dessa falska pass – de har ju skaffat dem för att utnyttja dem. Men de som vill undanhålla såväl pass – falskt eller äkta – och identitetshandlingar i övrigt som biljetter är de som gör anspråk på att få komma och bosätta sig i vårt land utan att tala om vilka de är och varifrån de kommer. Jag menar att detta inte utan vidare kan accepteras. Vi måste möta detta på något sätt.

Jag har svårt att förstå vilka konstruktiva och positiva åtgärder Hans Göran Franck vill föra fram för att förmå asylsökanden att visa upp identitetshandlingar. Vi begär att de asylsökande skall visa upp identitetshandlingar, och på så sätt får de en rättssäker behandling.

Skall vi lova att de asylsökande får uppehållstillstånd alldeles oavsett hur handlingarna ser ut? I en sådan situation är det möjligt att man inte finner någon anledning att kasta eller förstöra handlingarna. Men då har vi raderat bort hela lagstiftningen om den reglerade invandringen.

Slutligen, Ingela Mårtensson: Lagrådsremissen innebär inte en ökning av förvarstagandet av barn, utan tvärtom. Det jag har sagt i mitt tidigare interpellationssvar avser inte barn under 16 år.

Anf. 15 STEN ANDERSSON i Malmö (m):

Herr talman! Statsrådet Georg Andersson säger att jag med min argumentation vill kasta en skugga över det stora antalet flyktingar.

Jag ifrågasätter flyktingskapet hos dem som har kommit hit och under resan hit bevisligen visat upp pass, biljetter och andra ID-handlingar, men som strax före ankomsten noggrant förstör dessa. Jag står för vartenda ord.

Till Maria Leissner: Hur skall man kunna kontrollera trovärdigheten hos en person som har kastat bort alla ID-handlingar? Jag tror att det finns många utanför detta hus som i likhet med mig säger att det är rätt att vi i Sverige skall bevilja asyl och ge skydd och fristad åt *riktiga* flyktingar. Men det är en mycket rimlig begäran att de skall spela med öppna kort.

Statsrådet sade även att han hade tagit upp dessa problem internationellt. Tyvärr har vi sett att det inte har haft någon effekt alls. Tvärtom är det helt andra tongångar ute i Europa – beklagligtvis.

Det är något som förvånar mig, herr talman. När vi annars brukar ha debatter om flyktingpolitik här i kammaren är minst ett dussin kommunister närvarande. De syns inte här i dag! Med kommunister förhåller det sig så, att i demokratier där de inte har makt förespråkar de en ytterst generös flyktingpolitik. Men där de har makten är antalet flyktingar noll.

Hans Göran Franck hade frågat ett antal flyktingar om varför de hade kastat bort sina pass. – Som man ropar får man svar. Den som kommer hit till Arlanda, och som vi inte kan bevisa har kommit från t.ex. Västtyskland, kan vi inte skicka tillbaka dit. Detta är en orsak till att flyktingar kastar bort passen. De vet att om de kastar bort passen kan det i många fall ge dem bättre chanser att stanna i Sverige än om de spelar med öppna kort.

För tredje gången säger jag till Ragnhild Pohanka att jag har aldrig sagt att vår flyktingpolitik är *för* generös. Jag har sagt att den är felinriktad. Lyssna någon gång på vad jag säger!

Herr talman! Det är viktigt att vi skall kunna hjälpa de flyktingar som finns i världen. Men ge den största hjälpen till dem som behöver den bäst! Det är faktiskt human.

Anf. 16 MARIA LEISSNER (fp):

Herr talman! Invandrarministern hävdar att chilenska flyktingar inte kommer att få det svårare med det nya visumtvånget. Hur skall det gå till, invandrarministern? Skall man t.ex. ersätta de nu spontaninresande asylsökande med kvotflyktingar? Hur skall det ske? Jag undrar bl.a. eftersom UNHCR bara erkänner flyktingar som befinner sig utanför sitt land. Kommer den svenska ambassaden att uppmana chilensare att först lämna sitt land för att Sverige sedan skall kunna plocka över dem som kvotflyktingar? Hur kommer det att se ut i verkligheten? Det antal chilensare som söker politisk asyl och som sedan får stanna i Sverige är ju så stort att man kan befara att hela den svenska flyktingkvoten kommer att gå åt enbart för chilensare. Kommer i så fall detta viseringstvång för chilensare att innebära att regeringen fördubblar flyktingkvoten? Det vore i och för sig en välkommen bieffekt.

Om man nu inte vill att chilensarna skall lida någon skada av vårt införda visumkrav, kan en annan väg vara att ge någon form av visum åt de flyktingar som man anser vara säkra. Det är i och för sig ett brott mot våra regler. Men jag kan inte inse hur invandrarministern skall klara att fortsätta att erbjuda asyl i Sverige åt chilensare i samma omfattning som tidigare.

Invandrarministern vill diskutera problemen med mottagningen av flyktingar. Jag tycker att det är oerhört väsentligt, och jag diskuterar detta gärna. Men just nu tror jag att det kanske är enklast att koncentrera sig på problemet med passlöshet och viserings- och passhandlingar. Jag noterar bara att statsrådet Georg Andersson återigen vill göra kopplingen, att eftersom vi har svårt att skapa fram platser i kommunerna för mottagandet av flyktingar skall vi vara mycket restriktiva med kraven på en öppnare flyktingpolitik. Den kopplingen tycker jag, liksom tidigare, är oerhört olycklig. Det tyder på någon form av konjunkturvarierat flyktingmottagande. Jag tycker att det vore mycket beklagligt om invandrarministern eftersöker ett konjunkturvarierat flyktingmottagande.

I övrigt vill jag helt instämma i vad Hans Göran Franck sade när det gäller rättssäkerheten. Jag lovar att för egen del inte förlänga debatten mer utan låta invandrarministern resa i väg för att lösa de internationella flyktingproblemen.

Anf. 17 HANS GÖRAN FRANCK (s):

Herr talman! Invandrarministern undrar om man inte skall få fråga om och utreda asylsökandes identitet. Jo visst, det är självklart. Man skall inte bara fråga, utan man skall noggrant utreda saken. Det gäller också att noggrant informera den asylsökande om de konsekvenser som kan inträda och att det i värsta fall kan bli ett avslag på ansökningen om vederbörande inte lämnar upplysningar, om det finns möjligheter att göra det.

På den punkten är det inte fråga om någon som helst tvist. Det rör sig i stället om att invandrarministern vill föreslå en form av kroppsbesiktning av personer som inte är misstänkta för att ha begått något brott. Det kan leda till negativa konsekvenser för vår asylpolitik. Jag menar därför att det är mycket viktigare att koncentrera sig på att vidta konstruktiva åtgärder än att ge sig in på en tvivelaktig metod när det gäller att komma åt handlingar som vederbörande inte vill visa.

Jag upprepar och vill precisera några punkter. För det första gäller det att förbättra och förstärka informationen, både ute i världen och här hemma, om konsekvenserna av passlöshet. För det andra gäller det att se till att vi får ett förfarande när det gäller politiska asylsökande som i sin förlängning leder till det bästa, nämligen att det här blir en civil handling. Redan inom nuvarande ram skall man dock se till att handläggningen blir snabb och att den blir så rättvis som möjligt.

För det tredje måste man se till att vederbörande i samband med ankomsten får rättshjälp i ökad utsträckning. På denna punkt undrar jag om invandrarministern verkligen kommer att lägga fram något förslag enligt Hans Mattssons utredning.

För det fjärde är det fråga om att förstärka kontrollen. Det gäller om den personal som skall hantera de här ärendena har resurser för att betydligt mer kunna ägna sig åt att utreda och kontrollera förhållandena.

För det femte får ju vederbörande avslag på sin ansökan, om det rör sig om uppenbart falska uppgifter.

Anf. 18 RAGNHILD POHANKA (mp):

Herr talman! Jag vidhåller att det är svårt för den som vill fly att skaffa visum. Det är en sak som måste ordnas före flykten. Vissa ambassader är också ganska noga bevakade, och människor som förföljs bevakas ofta.

Djungeltelegrafen, som ju verkar ganska effektivt även på detta område, skulle om man genomförde Hans Göran Francks förslag också bidra till att minska problemen med dem som saknar pass eller andra identitetshandlingar.

Sedan menar jag att man måste lita på människor när de namnger sig själva. Det är det enda som vi har att gå efter, men vi vet att det också kan vara fråga om falska pass.

Herr talman! Sten Andersson i Malmö uttalade att man måste misstänka

eller misstro flyktingar, men har riksdagen och regeringen en sådan inställning skulle det kunna öka människors misstankar och främlingsfientlighet. Så Sten Anderssons yttrande kan egentligen vara ganska farligt. Jag instämmer i invandrarministerns yttrande att vi förutsättningslöst måste lita på de människor som har kommit hit och att de skall bemötas på ett mycket värdigt sätt.

Prot. 1988/89:48
10 januari 1989

*Om antalet asyl-
sökande*

Anf. 19 Statsrådet GEORG ANDERSSON:

Herr talman! Jag vill säga till Maria Leissner att det under de senaste åren årligen har tagits emot ett par hundra kvotflyktingar från Chile. På det här området har vi sådana försäkringar att vi känner oss mycket trygga. Organisationerna för mänskliga rättigheter och andra kan här hjälpa till, så att problemen kan lösas för de skyddsbehövande. Maria Leissner oroar sig över att hela flyktingkvoten skall kunna gå åt för detta ändamål. Det gör den faktiskt inte. Vi är också beredda att öka kvoten beträffande Chile, om det skulle visa sig att det finns ett behov av att hjälpa ytterligare skyddsbehövande.

Jag vill bemöta påståendet att jag har ställt kommunerna mot en generös flyktingpolitik. Vi bedriver en flyktingpolitik som är generös och mera omfattande än någonsin. Men vi får inte sticka huvudet i sanden och blunda för problemen när vi i dag diskuterar mottagningen och tillståndsgivningen. Vi arbetar för att kommunerna verkligen skall kunna klara av mottagningen och för att vi skall kunna fortsätta med den här politiken. Att då kräva att vi skall öppna gränserna och inte ställa några krav på den asylsökande, att t.ex. kräva att den asylsökande skall visa sin identitet och avstå från alla viseringsregler – det pläderar man tydligen för –, skulle innebära att vår flyktingpolitik ganska snart kollapsade. Det är viktigt att vi har en långsiktig flyktingpolitik, så att vi i framtiden kan bereda verkliga flyktingar en chans till fristad i vårt land.

Jag tycker att Hans Göran Franck resonerar ganska naivt. Han talar om att fråga om identiteten. Det finns de som inte vill medverka till att klarlägga sin identitet. Men de som vill medverka skall inte tas i förvar, deras bagage skall inte undersökas, osv. Det finns emellertid de som vägrar att hjälpa till. Somliga gör anspråk på att få bosätta sig i vårt land utan att på något sätt styrka varifrån de kommer och vilka de är. I sådana fall måste vi ha möjlighet att kontrollera och inte bara fråga och sedan lita på vad personerna säger. Tyvärr är verkligheten inte så enkel. De som har arbetat med de här problemen en tid känner till detta.

Vi skulle informera om konsekvenserna av avsaknad av pass, säger man. Av de 2 632 iranier som kom till Arlanda under de 48 första veckorna i fjol saknade 2 456 pass. Det är inte bara en informationsfråga. Man måste vidta åtgärder så att det står klart, att för att en asylsökare i Sverige skall kunna accepteras, bör vederbörande rimligtvis medverka till att klarlägga sin identitet.

Talmannen anmälde att Hans Göran Franck och Maria Leissner anhållit att till protokollet få antecknat att de inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1988/89:48
10 januari 1989

*Meddelande om inter-
pellationer*

11 § Föredrogs och hänvisades
Förslagen

1988/89:16 till finansutskottet
1988/89:17 till näringsutskottet

12 § Anmäldes och bordlades

Skrivelse

1988/89:72 med meddelande om kommande förslag till lagstiftning om
särskild skatt på företagsvinster

13 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställts

den 22 december

1988/89:98 av *Margó Ingvardsson* (vpk) till justitieministern om kriminal-
vårdens lokalanstalt Studiegården:

Kriminalvårdsstyrelsen föreslår att Studiegården, som är en öppen lokal-
anstalt med 20 platser, i Uppsala stängs fr.o.m. 1990.

Studiegården är den enda institutionen inom kriminalvården som kan
erbjuda heltidsstudier och en komplett grundskole- och gymnasieutbildning.
Det finns också möjligheter att erbjuda de intagna studier på högskole- och
universitetsnivå genom att verksamheten är förlagd till Uppsala, som har en
mångfald av utbildningsalternativ.

Till Studiegården kommer intagna med långa verkställighetstider. Av dem
som placerades där 1986 och 1987 kom 50 % från Stockholmsområdet, 25 %
från Mälardalen och 25 % från övriga landet. Ingen var då hemmahörande
norr om Uppsala.

På Studiegården har en speciell metod för hur arbetet med resocialisering
och rehabilitering av de intagna skall bedrivas utarbetats. Återfallsprocenten
på de intagna ligger på ca 20 %, vilket måste bedömas som goda resultat.

De skäl som anförs för Studiegårdens nedläggning är främst ekonomiska.
Lokalerna är nedslitna, och reparation bedöms som alltför kostsam.
Personalen vid Studiegården har en annan mening. De anser att lokalerna
kan fungera i ytterligare flera år med mindre reparationer.

Kriminalvårdsstyrelsen anser att Ljustadalen, som är belägen utanför
Sundsvall, kan användas som ersättning för Studiegården. De menar att
studieutbudet i Sundsvall är likvärdigt med Uppsalas.

Med hänvisning till det anförda frågar jag justitieministern:

Är regeringen beredd att verka för att Studiegården får fortsätta sin
verksamhet tills ersättningslokaler kan fås i Uppsalaområdet?

den 29 december

Prot. 1988/89:48
10 januari 1989

1988/89:99 av Jan-Erik Wikström (fp) till statsrådet Margot Wallström om förhållandet mellan staten och svenska kyrkan, m.m.:

Meddelande om frågor

Under den gångna mandatperioden uttalade den dåvarande kyrkoministern att regeringen inte hade för avsikt att ta några initiativ för att förändra relationerna mellan staten och svenska kyrkan före valet 1988. När nu valet är över och en ny kyrkominister utsetts är det naturligt att fråga hur regeringen ser på stat-kyrka-frågan under innevarande mandatperiod.

Det är också viktigt att utröna om regeringen anser att grunden för medlemskap i svenska kyrkan, dvs. om dopet skall konstituera detta, är en angelägenhet för svenska kyrkan själv eller om staten skall avgöra detta.

I en intervju i Svensk pastoraltidskrift har kyrkoministern kommenterat det förhållandet att pingströrelsen och katolska kyrkan inte har kvinnliga pastorer och präster med orden: "Det är väl något man skall se på. Jämställdhet måste ju gälla överallt."

Intervjun fortsätter:

SPT: Hör det till Ditt revir att gå in och försöka åstadkomma kvinnliga katolska präster i Sverige, när den katolska kyrkan i övrigt inte har det?

MW: Jag vet inte, jag har inte stött på det ännu.

SPT: Men Du har den principiella uppfattningen att ingen sådan gräns finns?

MW: Jag säger att det är svårt att dra den där gränsen, att säga något entydigt, man kommer alltid till svåra avvägningar. Men jag måste säga bestämt, att när det gäller lagstiftning om t.ex. jämställdhet kan inte vissa vara undantagna."

Inte minst inför det stundande påvebesöket i Sverige och de samtal som då skall föras är det av intresse att veta vilka åtgärder kyrkoministern avser att föreslå påven i detta avseende.

Med hänvisning till ovanstående vill jag fråga kyrkoministern:

1. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att ge svenska kyrkan ökad frihet i förhållande till staten?
2. Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att förmå romersk-katolska kyrkan att förändra sin syn på prästämbetet?

14 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 3 januari

1988/89:349 av Hugo Hegeland (m) till finansministern om värderingen av aktier vid 1989 års taxering:

Med anledning av regeringens förslag till ny engångsskatt på företagets vinster vill jag fråga:

Är finansministern beredd att föreslå att värdet av aktieinnehav vid 1988 års slut vid deklaration skall tas upp till det värde aktiekurserna hade den 2 januari 1989?

1988/89:350 av *Eva Goës* (mp) till statsrådet Anita Gradin om vapenexporten till Indonesien:

Den 7 december invaderade Indonesien den f.d. portugisiska kolonin Östtimor. Ca 200 000 östtimoreser har dött för sitt oberoende. Redan 1977 började regeringen exportera vapen till Indonesien. Det var borgerligt styre, och socialdemokrater och vpk-are var djupt upprörda. När den socialdemokratiska regeringen tog över makten 1982 var därför förhoppningarna stora. Nu skulle vapenexporten till militärdiktaturen Indonesien stoppas. Men det motsatta inträffade: vapenexporten till Indonesien ökade. Den mest uppmärksammade och största vapenleveransen godkändes i februari 1986, och ett fortsatt stöd från socialdemokratisk sida att beväpna militären sker, trots att omvärlden reagerat mot Indonesiens behandling av timoreserna; tortyr, brist på mat, summariska avrättningar, folkomflyttningar och tvångssteriliseringar.

Den medborgarkommission som nyligen utredde vapenexporten fann att ockupationen av Östtimor utgör ett "fullgott skäl för Sverige att avstå från varje form av vapenexport" till Indonesien.

Min fråga till Anita Gradin är:

Kommer svenska regeringen att avstå från vapenexport till Indonesien?

1988/89:351 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern om biståndet till Indonesien:

För tretton år sedan, den 7 december 1975, invaderades Östtimor av Indonesien. Omvärlden reagerade kraftigt då en invasionsarmé stängde Östtimors gränser, körde ut eller mördade alla journalister och biståndsarbetare och inledde ett av efterkrigstidens värsta folkmord.

Både FN:s generalförsamling och säkerhetsråd antog med överväldigande majoriteter resolutioner som innebar ett omedelbart tillbakadragande av de indonesiska väpnade styrkorna från Östtimor. Portugal avbröt sina diplomatiska förbindelser med Indonesien.

Sverige har trots omvärldens reaktioner fortsatt handelsförbindelserna med den indonesiska regeringen, både vad beträffar vapenleveranser och tekniskt ekonomiskt samarbete. BITS, beredningen för internationellt tekniskt ekonomiskt samarbete, fattade sommaren 1987 beslut om att lämna 20 milj. kr. i bistånd till militärdiktaturen Indonesien.

Situationen för folket i Östtimor har dokumenterats, och 40 amerikanska senatorer har skrivit under ett brev till utrikesminister Schultz, den 5 juni 1987, där en ny indonesisk militäroffensiv i Östtimor beskrivs. Tortyr, folkomflyttningar, summariska avrättningar, grova kränkningar av timoresernas mänskliga rättigheter och tvångssteriliseringar beskrivs i brevet.

Min fråga till Sten Andersson är:

Kommer Sverige att dra in biståndet till Indonesien, så länge Indonesien i strid mot folkrätten ockuperar Östtimor, och kommer Sverige i FN att stödja Östtimors rätt till självbestämmande?

den 9 januari

1988/89:352 av Åsa Domeij (mp) till kommunikationsministern om ökningen av vägtransporterna:

Vägtrafiken orsakar mycket allvarliga miljöproblem, bl.a. genom kväve-oxidutsläpp och utsläpp av kolväten. Energiförbrukningen är betydligt högre än vid motsvarande transporter på järnväg. Dessutom dödas och skadas många människor varje år på grund av vägtrafiken. Enligt transportrådets beräkningar kommer vägtransporterna att öka med 50 % till år 2020.

Tror kommunikationsministern att transportrådets prognos är riktig? Och vill i så fall kommunikationsministern göra något åt denna utveckling?

1988/89:353 av Sigrid Bolkéus (s) till justitieministern om sekretesskyddet för uppgifter om vapeninnehav:

Kammarrätten har för en tid sedan prövat frågan om vapenregistrens tillgänglighet. Innebörden synes vara den att uppgifter, ofta mycket detaljerade, kan inhämtas ur licensansökningarna. Dessa betraktas som offentliga handlingar. Sekretesskyddet för de egentliga registren blir därmed rent illusoriskt. Situationen kan beskrivas så, att polisen har skyldighet att tillhandahålla basuppgifter för vad som lätt kan sammanställas till förteckningar över stöldbegärligt gods.

Det nu anförda ger mig anledning fråga justitieministern:

Vilka åtgärder är statsrådet beredd vidta för att snabbt skapa ett fullgott sekretesskydd för de uppgifter om vapen som offentliga myndigheter har att hantera?

1988/89:354 av Per Gahrton (mp) till finansministern om statsrådslönerna:

Enligt uppgift kommer statsrådslönerna att öka med ca 10 %.

Anser statsrådet att detta skall tas som förebild av de avtalsslutande parterna på arbetsmarknaden? Om inte – är statsrådet beredd att ta initiativ till att statsråden i likhet med gröna riksdagsledamöter neutraliserar effekten av lönehöjningar som de anser oberättigade genom att avsätta minst 5 % av den totala lönesumman till ekologiska eller andra solidariska ändamål?

1988/89:355 av Gösta Lyngå (mp) till miljö- och energiministern om Sydkrafts planer på ett kolkondenskraftverk i Barsebäck:

Inom miljöpartiet de gröna har vi varit av den uppfattningen, att kärnkraftsutvecklingen bör åtföljas av mer effektiv energianvändning och utveckling av förnybara energiresurser. Vi har också haft intrycket, att detta

Prot. 1988/89:48
10 januari 1989

Meddelande om frågor

har varit regeringens uppfattning i samband med planerna på avveckling av två reaktorer i mitten på 1990-talet. Jag vill därför dra miljö- och energiministerns uppmärksamhet till långt gående planer inom Sydkraft för att installera ett kolkondenskraftverk i Barsebäck. Ansökan om bygglov har redan inlämnats till Kävlinge kommun. Enligt förra riksmötets deklaration får koldioxidutsläppen aldrig bli större än de är i dag. Sydkrafts planer är alltså ej i överensstämmelse med den energipolitik som man önskar föra i Sverige.

Har miljö- och energiministern tagit ställning till Sydkrafts planer, och planerar regeringen att göra något åt denna avvikelse från svensk energipolitik?

den 10 januari

1988/89:356 av *Birger Schlaug* (mp) till arbetsmarknadsministern om FFV:s verksamhet i Vingåker:

Vingåker är en relativt liten kommun som domineras helt av ett fåtal stora arbetsplatser. FFV är en av dessa. Granatgeväret Carl Gustafs ammunition tillverkas hos FFV i Vingåker — företaget är misstänkt för smuggling.

En liten kommun som Vingåker med få möjligheter till jobb är naturligtvis extra känslig när något av de dominerande företagen drabbas. FFV:s framtid i Vingåker är speciellt utsatt eftersom verksamheten till stor del bygger helt på export av vapen.

De gröna kräver avveckling av vapenexporten — vi har bemötts med vissa positiva signaler på vårt krav från regeringen. Desto viktigare är det nu att en plan finns för övergång till civil produktion.

Har arbetsmarknadsministern för avsikt att arbeta för en breddning av produktionen i Vingåker mot civil marknad?

1988/89:357 av *Birger Schlaug* (mp) till kommunikationsministern om koldioxidutsläppen från biltrafiken:

Bilismen ökar med 5 % årligen. Förra årets ökning var också den långt utöver vad som planerats. Detta innebär att koldioxidutsläppen från bilismen ökar.

Eftersom koldioxidutsläppen från bilismen utgör ca 40 % av de totala koldioxidutsläppen utgör detta ett allvarligt hot mot den målsättning som riksdagen beslutat skall gälla, dvs. att koldioxidutsläppen inte skall öka.

Vilka åtgärder tänker kommunikationsministern vidta för att målsättningen skall uppfyllas?

Anser kommunikationsministern att en av riksdagen beslutad målsättning skall uppnås, eller är målsättningar bara att se som till intet förpliktigande pladder?

1988/89:358 av *Birger Schlaug* (mp) till kommunikationsministern om persontrafiken på järnväg:

I dag tog jag bilen från Vingåker till Katrineholm. Orsak: tåget stannar inte

i Vingåker. I stället dundrar det förbi. Inte en gång – utan varje gång persontåg går genom kommunen.

Miljöpartiet de gröna kräver att varje kommun som ligger utefter järnvägsnät skall ha rätt till ett antal stopp. Detta skulle betyda mycket för kommunernas dragningskraft såväl som för miljön. De mål regering och riksdag ställt upp vad gäller kväveoxider och koldioxider kommer inte att nås om inte bilismen minskas – men i realiteten *ökar* bilismen med 5 % årligen.

Järnvägen måste få ökad konkurrenskraft. Då är tillgängligheten en mycket viktig faktor.

Är kommunikationsministern villig att ställa sig bakom krav på att varje kommun där järnväg finns skall ges rätt till ett antal tågstopp? Vill regeringen ge ekonomiskt stöd för detta?

1988/89:359 av *Birger Schlaug* (mp) till arbetsmarknadsministern om sysselsättningen vid svensk anpassning till EG:

”Den svenska högerns intresse för EG-anpassning beror på förväntningar om en långsiktig högervridning, oberoende av hur många nederlag denna politik tillfogas i demokratiska val.”

Citatet är hämtat från en debattartikel av metallordföranden Leif Blomberg (DN den 2 januari 1989) – men kunde lika gärna vara hämtat från en grön debattartikel.

Sverige har en betydligt lägre arbetslöshet än EG-länderna. Blomberg hävdar att ”vårt generella välfärdssystem har knappast någon motsvarighet inom EG”.

Delar arbetsmarknadsministern den uppfattningen och kan arbetsmarknadsministern garantera att arbetslösheten inte kommer att öka som en följd av en EG-underkastelse? Regeringen arbetar för harmonisering i allt utom utrikes- och försvarspolitik. Innebär detta att arbetsmiljöbestämmelser vid harmonisering kan komma att försämrats.

1988/89:360 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Anita Gradin om ställningstagande till import av bestrålade livsmedel vid svensk anpassning till EG:

Bestrålade livsmedel är accepterade i EG-länderna. I Sverige har vi en annan uppfattning.

Den 4 maj togs i riksdagen ett beslut som innebär att Sverige skall anpassas till EG i allt utom utrikes- och försvarspolitik. Bestrålade livsmedel är inte utrikes- eller försvarspolitik.

Innebär detta att import av bestrålade livsmedel kan komma att accepteras som ett led i underkastelsen inför EG?

1988/89:361 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Anita Gradin om miljökraven på importerade livsmedel:

Farliga kemikalier och läkemedel som inte får användas i Sverige skall inte heller få exporteras till u-länderna. Det föreslår den statliga produktåterkal-

lelsekommittén. Kommittén vill också att farliga konsumentvaror förbjuds.

Detta är utmärkt. Ansvar för handel är nödvändigt, enligt miljöpartiet de gröna.

Men ansvar för handeln kräver också åtgärder när det gäller importen. Sålunda bör rimligen t.ex. samma miljökrav gälla på importerade livsmedel och andra varor som på inhemskt framställda. Är sålunda vissa kemikalier förbjudna i Sverige bör inte heller import av varor framställda med i Sverige förbjudna kemikalier etc. tillåtas.

Tillåts detta exportera vi ju bara miljöförstöring och ohälsosam verksamhet som vi själva inte accepterar. Kolonialimperialismen får råda.

Vad tänker statsrådet göra för att komma till rätta med detta problem?

1988/89:362 av *Birger Schlaug* (mp) till miljö- och energiministern om skydd för naturen i Skirenområdet i Eskilstuna kommun:

Området kring sjöarna Skiren och Kvicken i Eskilstuna kommun hotas genom att markägaren, Uppsala universitet, tänker bedriva skogsbruk.

Området består av gammelskog och har en mycket skyddsvärd flora och fauna. Ingrepp skulle förgöra möjligheterna för en rad arter att överleva i detta område, vilket måste anses som ett brott mot naturen. Inventering är gjord, och en rad miljö- och naturvårdsintresserade föreningar i Eskilstuna har agerat.

Det är beklagligt att en statlig markägare är villig att skövla detta område då Eskilstuna kommun har visat intresse för ett markbyte.

Har miljöministern för avsikt att försöka stoppa projektet och rädda den aktuella gammelskogen?

1988/89:363 av *Birger Schlaug* (mp) till socialministern om rökfria familjedaghem:

Det är sedan lång tid tillbaka klarlagt att barn som vistas i rökiga miljöer drabbas av en rad sjukdomar i större omfattning än barn som inte utsätts för s.k. passiv rökning.

Passivt inandad tobaksrök leder bl.a. till

- ökad frekvens av lunginflammation
- ökad frekvens av luftrörskatarr
- ökat antal förkylningar förvärrad astma.

Barn kan inte välja om de vill vistas i rökiga eller rökfria utrymmen. När vi andra åker tåg kan vi välja – i allt fler lokaler blir det rökfritt, på allt fler arbetsplatser likaså. Barn tvingas däremot ofta vistas i skadlig miljö på grund av tobaksrökning.

Har socialministern för avsikt att i lag garantera att barn får vistas i rökfria miljöer inom barnomsorgen, även i s.k. familjedaghem?

1988/89:364 av *Birger Schlaug* (mp) till socialministern om trafikolyckornas sociala följder:

Prot. 1988/89:48
10 januari 1989

Meddelande om frågor

Trafikolyckorna ökar drastiskt. Antalet direkt döda i trafiken uppgick under 1988 till ca 740. Antalet skadade har ökat ännu mer än antalet direkt dödade – från 1987 till 1988 ökade antalet skadade med 13 %.

Thomas Lekander, som arbetar med trafiksäkerhetsstatistik på trafiksäkerhetsverket, hävdar att den främsta anledningen till att bilolyckorna ökar är att det blir fler och fler bilar i trafiken. Varje år ökar bilismen med 5 %.

De sociala aspekterna glöms ofta bort i trafikdebatten. För många av de skadade förändras livet dramatiskt genom allvarliga handikapp. Om ca 2 500 dödas eller skadas på ett sätt som allvarligt minskar individens livskvalitet innebär det att ca 10 000 människor, inkl. närstående, drabbas varje år av den ohämmat växande trafiken.

Vad ämnar socialministern göra åt saken?

1988/89:365 av *Larz Johansson* (c) till statsrådet Bengt Göransson om anvisningar angående vissa besparingar inom grundskolan:

I årets budgetproposition föreslår regeringen en besparing om 167 milj. kr. avseende veckotimpriserna för grundskolan. Enligt propositionen måste denna besparing följas av en möjlighet för kommunerna att minska verksamheten i grundskolan i samma omfattning.

Med anledning härav ber jag att få ställa följande fråga till statsrådet:

Avser regeringen, för den händelse riksdagen bifaller förslaget, att utfärda anvisningar för hur denna minskning skall ske?

1988/89:366 av *Larz Johansson* (c) till statsrådet Bengt Göransson om sponsring av närradioprogram:

I 1 § Lag om ansvarighet för närradio stadgas att: "Föreskrifterna i 2 § – – – 8–9 a §§ radioansvarighetslagen (1966:756) är tillämpliga på radioprogram som anges i första stycket", dvs. ljudradioprogram som sänds med stöd av närradiolagen (1982:459).

Statsrådet Bengt Göransson har offentligt uttalat att sponsring av radioprogram numera måste accepteras.

Mot denna bakgrund ber jag att få ställa följande fråga till statsrådet:

Avser regeringen att göra motsvarande tolkning när det gäller program sända i närradion, dvs. att sponsring är tillåten?

1988/89:367 av *Elving Andersson* (c) till justitieministern om Uddevallapolisens lokalproblem:

Polisens lokalproblem i Uddevalla har länge varit mycket svåra. Detta har bl. a. lett till sämre effektivitet i arbetet och en mycket dålig arbetsmiljö.

Nu har det gått så långt att yrkesinspektionen stängt arrestavdelningen, vilket innebär att t.ex. fyllerister som omhändertas måste köras till Trollhättan, en sträcka på ca 30 km.

Pröt. 1988/89:48
10 januari 1989

Meddelande om frågor

Med hänvisning till den rådande situationen vill jag fråga justitieministern:

Vilka åtgärder ämnar justitieministern vidta för att snabbt lösa Uddevallapolisens mycket allvarliga lokalproblem?

15 § Kammaren åtskildes kl. 12.06.

In fidem

OLOF MARCUSSON

/Gunborg Apelgren